

Å forstå barne- og ungdomsdialekten

Å snakke samme språk er viktig for å kunne forstå hverandre. For at jeg skal forstå hva du sier og du skal forstå meg, så er vi avhengige av å snakke samme språk, for eksempel norsk eller engelsk. Språket gjør det mulig for oss å fortelle andre hva vi tenker, synes, trenger og vil. Innenfor ett og samme språk, som norsk, har vi mange ulike dialekter, som for eksempel bergensk, trøndersk og nordnorsk. Selv om man snakker norsk, kan det av og til være litt vanskelig å forstå hverandre når man snakker forskjellige dialekter. Det er også en annen form for dialekter i språket vårt; barne- og ungdomsdialekten og voksendialekten. Har du noen gang som voksen opplevd at det nesten var helt umulig å forstå hva et barn eller en ungdom tenkte, trengte eller ville? Eller har du som ungdom eller barn opplevd at en voksen absolutt ikke skjønnte hva du mente, eller at du ikke klarte å forstå den voksne? Det kan nok være fordi dere snakker forskjellige dialekter! For mange voksne kan det av og til være vanskelig å huske hvordan det var å være barn eller ungdom, og de har nesten glemt bort den dialekten de en gang forstod. Da kan det være man trenger å øve litt på å forstå barne- eller ungdomsdialekten igjen. For det er vi som voksne som er ansvarlige for å trene oss på barne- og ungdomsdialekten, ikke omvendt. For barn og ungdom har ikke rukket å bli voksne ennå, og har derfor aldri lært voksendialekten, og skal heller ikke lære den på enda noen år. Det tar mange år å utvide og endre dialekten sin, så man forstår ord og følelser på nye måter. Ordbok for barne- og ungdomsdialekten for ord og følelser/En kjapp innføring i barne- og ungdomsdialekten for deg som er voksen:

- **«Vet ikke»** - opprinnelse «å ikke vite», hyppig forekomst blant ungdom. Betyr ofte «jeg har ikke ord for det jeg kjenner på nå/»jeg er usikker på om jeg skjønnte det du spurte meg om - Da trenger jeg at du hjelper meg som voksen til å sette ord på følelsene mine og være nysgjerrig på hvordan jeg har det!»
- **«Sinna»** - kommer ofte til uttrykk ved høy stemme, roping, kasting av ting og slamring med dører. Kan bety flere forskjellige ting; «jeg har prøvd å si nei og sette en grense, men du dere hører ikke på meg!»/»jeg er lei meg og har det vondt, og synes det er vanskelig å vise, så da er det lettere å bli sint – men ofte trenger jeg at du er rolig og kanskje undersøker om jeg egentlig trenger trøst.» «Det er viktig for meg at dere tåler at jeg er sint, uten at dere avviser meg eller forsvinner.»
- **«Du maser så fælt!»** - kan bety: «du stiller masse spørsmål som jeg ikke skjønner hvorfor du spør meg om, forklar meg hvorfor du gjør det»/ «du tror ikke jeg får til noe på egenhånd, finn en annen måte enn mas å spørre meg om det på» / «du stoler ikke på meg, dette høres ut som et forhør, jeg vil heller at du skal ta utgangspunkt i det jeg forteller og så spørre litt videre ut fra det»
- **«Dere er så strenge, alle andre får lov!»** - kan ofte bety «jeg har behov for å utforske verden på egenhånd men dere lar meg ikke gjøre det! Da trenger jeg at dere lytter til meg, prøver å forstå meg og lar meg få være frustrert når vi er uenige. Selv om dere blir upopulære der og da, trenger jeg allikevel trygghet og grenser fra dere.»

Barn og ungdommer er eksperter på denne dialekten, men kan kjenne seg alene når den voksne ikke forstår den. Som ung trenger man å kjenne seg trygg og vite at mamma og pappa eller andre voksne man bor med, tåler alle følelsene man kjenner på og viser, og at de er nysgjerrige på hva man prøver å fortelle. Så alle voksne som bor med barn og ungdom – vit at dere har eksperter i huset som gjerne hjelper dere med å forstå dialekten hvis dere lytter nøye.

Inger Marie Andreassen, tidligere vikarierende kommunepsykolog

